

נראדה אור

פרשת ויצא תשפ"ב

גליון צב שנה ב

במאד רבוה"ק מלעכוויטש קוידענט

{ שניני אור }

באחד השיחים ביאר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א דברי הגמ' (חולין כ"א) האומרת כי בדרכו של יעקב אבינו לחרן עבר בהר המוריה, בהגיעו לחרן אמר אפשר עברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי, וכאשר נתן דעתו לחזור קפצה לו הארץ, לכאורה מדוע רק בהגיעו לחרן נתן דעתו להתפלל במקום תפלת אבותיו ולא כאשר עבר שם בתחלה.

אלא יסוד גדול שנינו כאן - יעקב אבינו יוצא לחרן במצות אביו ואמו שהורו לו לקחת לו שם אשה, כל כונתו בדרכו לקיים מצות כיבוד הורים, כאשר עובר הוא בהר המוריה ודאי שם הוא לב שזהו מקום שהתפללו אבותיו, אך הוא הרי לא הכין את עצמו להתפלל, לתפוס תפלה ללא הכנה כי הוא כבר נמצא כאן - לא עולה על דעתו, לכן רק כאשר מגיע הוא לחרן נתן דעתו לשוב לחרן המוריה בכונה תחלה ומתוך הכנה ראויה להתפלל במקום תפלת אבות.

נושא ההכנה לתפלה הוא אחד הנושאים הבעורים ביותר אצל אדמו"ר שליט"א לא יתכן לבוא לתכלית התפלה, לרומם את רגשות הלב ללא הכנה נאותה מקודם, אדמו"ר שליט"א כבר ציין בעבר שב"ה הציבור אכן מפנים ומוסיף בהכנה לתפלה, אך להוסיף חיזוק ודאי לא מיותר... מטבע הדברים בתפלת שחרית פנוי האדם יותר להכין את לבו מקודם, אך ודאי גם תפלות מנחה וערבית זקוקות להכנה - אף אם לא הכנה ארוכה לכל הפחות עזירה והתבוננות קטנה רגע לפני התפלה, העיקר נישט אריזן פאלן צום דאווענען מתוך סטפוטסי הבל ועסקי חולין.

ואם בימות החול כך בשבת על אחת כמה וכמה, תפלות השבת מקום חיים הם לאיש חסיד - ברצותו לתאר מצב של תענוג עילאי יצייר את תפלות השבת, ודאי א"כ שההכנה לכן נחוצה מאד - אם אכן חפצים אנו לינוק מהם חיים לנפשנו.

דרגות רבות ישנם בהכנה לתפלה - כך היו חסידים אשר הקפידו לקום משנתם ביום השבת לכל הפחות שלש שעות קודם אמירתם בתפלה כל עצמותי תאמרנה, כפי המקובל שישנו אבר כלשהו בגוף המתעורר משנתו רק לאחר שלש שעות.

מי מדבר על הכנת הצדיקים - שמענו מהרה"ח ר' שלמה לייבל על כ"ק אדמו"ר מרחמסטריווקא זצוק"ל שהתבטא פעם ביום הפורים לאחר התפלה: קשה לי למחול לש"ץ שנגש היום לתפלה, כל הלילה התכוננתי לתפלת שחרית והנה בא זה וחטף את התפלה...

יתכונן כל אחד כפי נפשו והשגתו, אך לבוא לביהמ"ד לכל הפחות זמן מה קודם התפלה דבר השווה לכל נפש הוא - השתדלות מינימלית לזכות לתפלה חיה ומרוממת.

הרי הכנה זו טעם מיוחד יש בה המורגש לכל אחד, התבטא כ"ק אדמו"ר שליט"א שייחוחו לאברכים שלהי ירח האייתנים, כי מאמרו של מרן הק' מקארלין על הגן עדן העליון לו זוכים בלימוד בשבת לפני התפלה, מלבד מה שודאי כל דבריו נאמרו ברוח הקודש, הרי שבפשטות אמר מרן את הרגשות האישיים - טעמו וראו!

משכים עליהם לביהמ"ד הם נופלים לפניך חללים חללים, בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו שולטות, כלה שיער וחותנו וכל הקמים והחושבים לרעה על ישראל תהא להם מפלה, וזוכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

רעוא דרעיון ויצא תשע"ז

{ דברות קודש }

דבקות בהשם יתברך בעניני עוה"ז בכח העבודה בתורה ותפלה

אמנם בכדי שתפעל התפלה בלבו צריך להכניס עצמו בתיבות התפלה, שתהא תפלתו כמאה"כ (תהלים כה, א) אליך ה' נפשי אשא, באופן שכל מטרתו בתפלתו להסיר מלבו כל תשוקה ורצון חומרי ולבטל תשוקת לבו לגמרי להשם יתברך, ואף אם מכוין פירוש המלות בתפלתו אין די בזה, כי אף שקיים בזה חובת תפלה לא בא לתכלית הנרצה לדבק לבו בהשם יתברך, רק על ידי שנותן כל כחו לייחד לבבו על"י התפלה להשם יתברך יזכה לתכלית התפלה, כדא' במאור עינים (ואתחנן) עה"פ (תהלים עט, א) שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר, ירושלים הוא כינוי ללב, יתכן שהאדם שופך דמו סביבות ירושלים ואין קובר בנקודה הפנימית שבלבו, לכן צריך להביא תפלתו לנקודת הלב הפנימית.

ואחר שמזכך לבו ומטהרו על"י התפלה יכול לעסוק בתורה הממשיכה בו חיות רוחנית חדשה לידבק ביוצרו בקביעות, אבל קודם שנטהר לבו על"י התפלה לא יבוא לתכלית הלימוד, כי לא יוכל לקבל בלבו חיות חדשה כאשר עדיין מלא לבו בתשוקות אחרות, כדא' בשם משמואל ענין תורה ותפלה משל לאדם חולה אשר מקודם צריך לאכול מיני רפואות כדי להירפא, ואחר שמבריא אוכל מאכלים מבריאיים להחיות את גופו, כמו כן לב האדם הרי הוא כחולה שמלא תשוקות מצד החומר, לכן צריך לעסוק בתורה הממשיכה בו חיות רוחנית כדכתיב (משלי ד, כ) כי חיים הם למוצאייהם.

כשמתחזק מקודם בתורה ותפילה דבוק בה' אף בעת עסק הגשמיים

ולכן עיקר עבודת האדם בעולמו בתורה ותפלה, בקומו בבוקר מקדים לעסוק בתורה קודם עמדו בתפלה, כי ללא הכנה ראויה אף בבואו להתפלל יוכל לבו להיות סתום לגמרי מבלי הרגש דקדושה, לכן מקדים עסק התורה אשר על ידי זה תכין לבם תקשיב אונן ואח"כ נגש לתפלה, ואחר התפלה שב לעסוק בתורה, וכן בדרך זו בהמשך היום עיקר העבודה בתורה ותפלה, אשר על ידם נעשה דבוק בחי החיים, ואזי אף בלכתו לעסוק בעניני העולם יוכל לעמוד בדבקותו.

זהו ביאור הכתוב וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, קדם מורה על עניני עוה"ז כדא' במדרש (ע"ב"ר ה, א) עה"פ (תהלים קל"ט, ה) אחור וקדם צרתני, אחור זה עוה"ב וקדם זה עוה"ז שקודם לעוה"ב, וכאשר הלך יעקב אבינו לעסוק בענינים גשמיים, וירא והנה באר בשדה וביארו במדרש זה בית הכנסת, והנה שלשה עירי צאן רובצים עליה אלו שלשה קרואים, כי מן הבאר וגו' שמשם היו שומעים את התורה, והוא מורה על עבודת היהודי בתורה ותפלה ועל ידי זה וגללו את האבן וגו' שהוא היצה"ל, כי בעת עסק התורה והתפלה נתבטל כח היצר ומסתלקים מלבו תשוקות החומר, והשיבו את האבן וגו' שכיון שהם יוצאים להם יצר הרע חוזר למקומו, כי בצאתו מעבודתו בתורת לעסוק בענינים גשמיים מתגבר יצרו להטביעו בתאוות החומר, וצריך להתחזק ולהתגבר עליו בכח הדבקות שזכה מקודם.

יעזור השם יתברך שנוכה לעבדו יתברך כראוי ולדבק עצמו בהשם יתברך בכל מצב, ויתקיים בנו אם אתה

וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם, וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עירי צאן רובצים עליה כי מן הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן גדולה על פי הבאר, ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן מעל פי הבאר והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה (כ"ט, א-ג).

במדרש (ב"ר ע, ה) ר' חמא בר חנינא פתח ביה שית שיטין כלומר ביאור הכתובים בששה דרכים, כיון שעל פי פשוטו קשה מה טעם יש בסיפור דברים אלו לכן מבארים בדרך רמז, והדרך השישית היא, וירא והנה באר בשדה זה בית הכנסת, והנה שם שלשה עירי צאן אלו שלשה קרואים, כי מן הבאר וגו' שמשם היו שומעים את התורה, והאבן גדולה זה יצר הרע, ונאספו שמה כל העדרים זה הציבור, וגללו את האבן שמשם היו שומעים את התורה, והשיבו את האבן וגו' שכיון שהם יוצאים להם יצר הרע חוזר למקומו.

הלימוד מפרשיות אלו - לעסוק בעניני עוה"ז מתוך דבקות בה'

ידוע מה דאיתא בספה"ק שבפרשיות אלו נכתבו כל מעשי האבות להיות סימן לבנים, להורות דרכי העבודה לבני ישראל, בפרט בפרשה זו כדא' מהרה"ק מאפסא ז"ע וממרן הס"ק מלעכוויטש ז"ע שפרשה זו ללמד באה לכל איש יהודי כיצד לעסוק בעניני עוה"ז, שלא ימשך אחר תאוות הגוף אלא יעמוד בדבקותו בהשם יתברך אף בעוסקו בענינים גשמיים.

וכן א"י בדברי שלום ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה (כה), ב' באר שבע מורה על התורה"ק שנקראת באר כדאיתא בגמ' (נדרים נה) שהכתוב אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה (במדבר כא, יז) קאי על התורה"ק, ונקראת שבע ע"ש הכתוב (משלי ט, ט) חצבה עמודיה שבעה, וכאשר איש יהודי יוצא מעסק התורה וילך חרנה שפונה לעסוק בעניני עוה"ז, ויפגע במקום יש לו לבקש ולהתפלל להשם יתברך שישאר דבוק בו יתברך ולא יפיר ממנו, וילן שם שיוכה להתלונן בצל ש-די, כי בא השמש כיון שנסתלק הבהירות שהיה לו בעת עוסקו בתורה.

זהו עיקר גדול בעבודת האדם שאין די שיהא דבוק בהשם יתברך בעת עוסקו בתורה, כי תכלית האדם תכלית העולם ותכלית העבודה שאף אחר שסיים לעסוק בתורה ובתפלה לא יפיר ממצבו הנעלה אלא ימשך ויתמיד בדבקותו בהשם יתברך אף בצאתו לעסוק באכילה ושתייה משא ומתן וכל עניני עוה"ז.

תפילה מתוך יחוד הלב לה' מסירה את האדם מתשוקות הגוף ומביאה לידי לימוד בחיות רוחנית

מטבע האדם החומרי שלבו מלא תשוקות ושאיפות לכל מיני ענינים חומריים, והדרך שיכול לדבק עצמו בהשם יתברך בעניני העולם על ידי עבודתו בתורה ותפלה ולהסיר ממנו תשוקות אלו ולייחד לבבו לאהבת ה', הוא רק על"י עבודת התפלה, כדא' ממרן הר"ן מלעכוויטש ז"ע במאור"ל (תענית ב, א) איזוהי עבודה שהיא בלב זו תפלה, כשם שהשדה נעשית שדה ראויה לגידול הצומח רק על"י שמעבדים אותה, כן לב האדם נעשה לב רק על"י התפלה, שבכחה יוכל להרגיש אהבה ותשוקה להשם יתברך.

רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם. (אבות ב,א)

יעקב מדת תפארת

מה שפצל פצלות על המקלות היינו שחור ולבן, כי זהו מדתו של יעקב בחינת תפארת, לבן ושחור חסד וגבורה ביחד, ודיבר בזה כמה מאמרי רז"ל וכמה מאמרי זוהר הקדוש, ונשתוממו מן המראה איך שהוא בקי בכל מקום וכל רז לא אניס ליה.

אמרי יעקב ויצא תרע"ז

רבינו הקדוש גלגול יעקב אבינו

רבי הוא גלגול של יעקב שתיקן ברכת אתה קדוש, לכן נקרא גם כן רבי רבינו הקדוש שהוא גלגול של יעקב... ולפי שנתלבש רבי בניצוצו של יעקב שהוא תפארת, לכן התחיל רבי בפרקי אבות רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה, על עצמו דיבר שנתלבש בלבוש של תפארת.

מגלה עמוקות ואתחנן אויפן פ"ג

ללמוד עבודת הגשמיות מיעקב אבינו

פעם אחת בשבת קודש פרשת ויצא אמר מרן מארי דכ"א מלעכוויטש ז"ע דברי תורה על שולחנו. שאל אותו תלמידו הרה"ק רבי שלום אב"ד וויליקא זצ"ל על הדבר השיב לו הס"ק שבשבת זו איז גענוג די פרשה, שלומדים מתוכה כי מכל מעשי הצדיק איך שהוא אוכל ושותה ומוליד בנים ועוסק בפרנסה אפי' באופנים בלתי מובנים לאיש הפשוט, מאחר שהכל לשם שמים, נעשית מכולם תורה שלימה.

תוכחת מוסר מפרשת ויצא

תוכחת מוסר גדול יוכל כל איש ישראלי לקח לעצמו מזאת הפרשה ולפנות מחשבתו מהבלי

אשרי העם שככה לו

רביה"ק מוהרמ"מ מוויטעבסק ז"ע קודם נסיעתו לארץ ישראל נסע להפרד מהרבה צדיקים וביניהם הרה"ק בעל התולדות יעקב יוסף, והנה ידוע שבעל התולדות היה קפדן [והולאי תהא לנו השגה בקפדנותו], כאשר היה מעשה שבא פעם לעיר בארדיטשוב למכור ספריו ושלה הרה"ק מנארדיטשוב אדם שיקנה ממנו כל ספריו כדי שלא יקפיד על העיר. כאשר בא הרה"ק הרמ"מ ליפרד ממנו בקש התולדות מאיתו עצה לקפדנות, אמר לו הרמ"מ שישלח לו. לאחר זמן מה נסע התולדות בעגלה וראה יהודי הולך בדרך וסוחב על גבו משא כבד, הציע לו התולדות לעלות על עגלתו אמר לו היהודי זאל זיין אזוי [יהא כן] ועלה. כאשר עלה המשך להחזיק בחבילתו, אמר לו התולדות שיכול להניח חבילתו על העגלה, אמר לו היהודי זאל זיין אזוי, כך בכל דבר שאמר לו התולדות ענה לו זאל זיין אזוי, שאלו התולדות מהו זה שאומר על כל דבר זאל זיין אזוי, אמר לו: אני מפרש לעצמי הכתוב אשרי העם שככה לו - וואויל איז פאר די פאלק וואס ווי אזוי ס'איז, איז אים גוט [אשרי העם שככה - כפי שהוא טוב לו], אחר כך שלח לו הרמ"מ: 'ממה ששאל עצה בענין הקפדנות כבר שלחתי לו על ידי אליהו'.

היום בבוקר בעת התפלה חשבתי לעצמי כיצד זוכים לחיות באופן זה של אשרי העם שככה לו, וכנראה שהתירוץ הוא המשך הכתוב אשרי העם שה' אלקיו, כאשר

דרך ישרה וארחות חיים במשנתו של יעקב אבינו ע"ה

הזמן המדומה, ולדבק באהבת הש"י בהוב"ש ולעבדו בתורה ובתפלה ובמעשים טובים בשכל אמת וזך. ועיקר שכל מעשי האדם היינו הילוך, דיבור, שמיעה, ראייה, שכיבה וקימה וכדומה. בכל דבר יהא מעוטף בתוכו שכל אמת וזך לעבודת הש"י בלי שום סיג ופסולת ח"ו, וצא ולמד מאבותינו הק' ולך בעקבותיהם. פקח עיניך וראה איך ממעשה גשמית של אבותינו הק' נארג ונעשה מהם תורה הקדושה. ואיך התורה מספרת לנו הליכת יעקב מבאר שבע ובאיזה מקום ישן והדיבורים שדיבר עם רחל בת זוגו ואיך שנשק אותה ואיך שהיה רועה את צאן לבן, ותחבולתי שעשה המקלות, וכיצא באלו. הלא מזה מוכח שכל מעשיהם מקטן ועד גדול היה הכל רק בהשכל ודיעה מיושבת בחכמת אלהות. והיאך רמזו בכל עניניהם לדברים עליונים נפלאים ונוראים. וכשיסתכל ויתבונן האדם בזה היטב, ראוי לו להתלבש בבושה וענוה גדולה איך הוא נבער מדעת ולא בינת אדם לו, והגם שהוא מתפלל ולומד הוא בלא שכל ודעת ותשוקה רק כאיש חולם, והלואי שיחלום לנו בהקץ כחלומה של יעקב. וגם צריך האדם לצייר בשכלו ומחשבתו וידמה לו ממש שהאדם הוא סולם מוצב ארצה בתוך ארציות וגשמיות, אך וראשו מגיע השמימה, היינו שכלו ושרש ששמתו הוא דבוק למעלה בשמים. והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, ר"ל כשהאל מגביה את לבו ומוחו לעבודת הש"י אז מעלה כל המלאכים לרום שמים העליונים ומשפיע להם חיות הקודש. ובאם לאו ח"ו, אז ויורדים בו. יש להם ירידה ע"י כמאחז"ל מתישין כחו של מעלה ח"ו. גם זאת צריך האדם להיות תמיד במחשבתו איך שכל הכוחות כולם העליונים כולם כאחד תלויים במעשה האדם הן להעלותם או להיפך ח"ו. והנה ה' נצב עליו, שצריך האדם לחשוב בכל עת איך שהש"י עומד לנגדו ומשגיח

ורואה במעשיו ויודע כל תעלומות, ומזה יבוא לו פחד ויראה גדולה. והלואי היינו כחולמים חלומה של יעקב. ועיקר צריך האדם לטהר ולקדש איבריו וחושיו להיותם כולם כאחד ראויים ומוכנים למרכבה לשכינה, וזה אינו תלוי באמירה לחוד. רק בעשיה בפועל ממש באמת, בלי שום סיג ופסולת ח"ו, ושיהיו כל איבריו וחושיו שלימים בלי שום פגם וחסרון חלילה, ואז קדוש יאמר לו ולשעבד רצונו ודעתו לרצון ודעת העליון, ולייחד נפשו ורוחו ונשמתו בשם הקדוש והטהור הו"ה ב"ה וב"ש בייחוד אמיתי, ואז יוכל להמשיך שכל אמת לעבודת הבורא ית"ש לתורה ולתפלה. והי"ר שנקיים כל זאת באמת ותמים אמן, והבן היטב.

אוהב ישראל ויצא

פועל חייב לעבוד בכל כחו

כדרך שמוזהר בעה"ב שלא יגזול שכר עני ולא יעכבנו כך העני מוזהר שלא יגזול מלאכת בעה"ב ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמה אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן, שהרי הקפידו על ברכה רביעית של ברכת המזון שלא יברך אותה. וכן חייב לעבוד בכל כחו, שהרי יעקב הצדיק אמר כי בכל כחי עבדתי את אביכן, לפיכך נטל שכר זאת אף בעולם הזה שנאמר ויפרץ האיש מאד מאד.

רכוב"ם סוף הלכות שכירות

לא לדבר שיחת חולין במקום קדוש

וירא ויאמר מה נורא המקום הזה (בראשית כח, ז). ראוי לאדם שיעמוד במקומות הנכבדים באימה וביראה ובתוספות קדושה, ויהיה מורא שמים עליו בדבור ובמחשבה ובמעשה. על כן המספר שיחת חולין בבית המדרש או בבית הכנסת אף שלא בשעת לימוד ושלא בשעת תפלה מסלק מורא שמים מעליו, והוא איסור מוסף על איסור של שיחת חולין

שכ"ה הק' תורה שבכתב, ויצא, דרך חיים

אור חוזר

מכתבים ותגובות למערכת

לכב' ידידי היקרים עורכי גליון "נראה אור" הי"ו תשואות חן חן לחברי מכון שיח אבות ולידידי נפשי הרה"ר ח' שלמה סלאטקין נ"י עבור החיבור הנפלא "אמרי יעקב" פרי עבודתכם שהוצאתם לאור ברוב פאר והידור. לכבוד הוצאת הסה"ק, דליתי מתורת כ"ק אדמו"ר הצעיר נ"ע להסתייע בביאור הכתוב בר"פ ראה: "את הברכה אשר תשמעו (ות"א תקבלו) אל מצות ה"א אשר אנכי מצוה אתכם היום וכו', ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי נותן לפניכם היום" (י"א, כ"ו ו"ב). ופירש"י ד"ה את הברכה: "ע"מ אשר תשמעו", כל' לא שזוהי הברכה, אלא הברכה האמורה להלן ניתנת לכם ע"מ אשר תשמעו אל מצות ה'. אמנם ע' פנים לתורה, ואפשר גם לפרש את פשוט הכתוב שהברכה בעצמה היא "אשר תשמעו אל מצות ה"א".

ע"י בדב"ק אדמו"ר הצעיר לפ' אמור תרע"ח ד"ה ושמרתם מצותי ועשיתם אותם (עמ' ח"ג), וז"ל: ושמרתם ל' ממתין ומצפה, כמו 'ואביו שמר את הדבר', 'בבחי' מתי יבוא לידי ואקיימנו. וזהו 'ושמרתם את מצותי', יהיה נחשב בעיני ה"ת כמו 'ועשיתם אתם', כמאחז"ל חישב לעשות מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, עכ"ל. חשבתי להציע שכאשר יהודי מציינת למצות באופן של "ושמרתם", בהשתוקקות הנפש ובכליון עיניים לקיימן, אז עצם השמיעה (א.י, קבלת הדברים, כפי התרגום) היא הברכה. ידידכם המוקירכם מלב ונפש

דניאל אברהם סקלר באלטימאר, ארה"ב

ליל שבת הוהמ"ס - אושפיא דיעקב תשע"ח